

XV käsitööpäevad Muhus ja Saaremaal

23. - 24. aprill toimuvad vabariiklikud käsitööpäevad Muhus ja Saaremaal. Käsitööpäevad on pika traditsiooniga üritus. Ürituse algatajaks on Rahvakunsti ja Käsitööliit. Käsitööpäevad toimuvad igal aastal erinevas maakonnas ja neid korraldavad tavaliselt käsitööseltsid koos maakonna ja valdade esindajatega. Selle aasta käsitööpäevade korraldajaks on MTÜ Muhu Käsitööselts Oad ja Eed.

Ürituse esimesel päeval tutvus-

tatakse maakondade esindajatele Muhu vallas tegutsevaid käsitöötajaid. Õpetatakse Muhu tikandit ja avatud on erinevad näitused. Hetkel juba on üles pandud Hellamaa Külakeskusesse näitus „Muhu naiste näputööd“. 23. aprillil on näitused üleval ka Muhu Põhikoolis. Samuti üleskutse kõigile ettevõtjatele, et nendel päevadel võiks olla ka lahtiste uste päev Muhu ettevõtetes. Plaanis on selleks ajaks teha väike kokkuvõtlik plaan, mida üritustest osavõtjatele

jagatakse. Sinna tahaks panna kirja kõigi andmeid, kes asjast huvitatud.

24. aprillil läheb üritus edasi Kuressaares. Kultuurikeskuses on plaanis korraldada laat. Sinna ootame kõigi maakondade esindajaid oma tooteid tutvustama ja ka kohalikke käsitöölisi oma näputööd näitama.

Ootame kõiki ettepanekuid oma ettevõtte või tegevuse reklaamimiseks Hellamaa Külakeskusesse.

Kontakt tel: 5163773, 4500006 või hellamaakylakeskus@hotmail.ee

Pühapäevakooli laager Pühas

Veebruariku viimasel nädalalõpul toimus EELK Saarte praostkonna lastelaager Kuressaare lähistel Pühas. Laager oli mõeldud pühapäevakoolis käivatele lastele ja nende sõpradele. Osa võtsid ka Muhu Katariina koguduse pühapäevakooli lapsed ja nende juhendajad Mari Luup ja Kristiina Veltmander.

Sellel põneval nädalalõpul jõudsime tegelda piiblitugude näideldes ettekandmise, meisterdamise, maastikumängu, laulmise ja hommikuvõimlemisega lumes. Muhu lapsed oleksid meelsasti laagrisse kauemakski jäänud ning vastukaja oli igati positiivne. Sellest tekkis idee korraldada suvel Muhu oma lastele paaripäevane pühapäev-

vakooli laager telkimisega looduses, millest saaksid osa võtta põhimõtteliselt kõik asjast huvitatud lapsed.

Seni on pühapäevakool toimunud üks kord kuus tunniajase üritusena Muhu noortekeskuse ruumides ja kaks tundi on sel õppeaastal veel ees. Tere tulemast kõigile huvilistele!

Mari Luup

2010. aasta eelarvest

TULUD 45 054 387 kr.

Finantseerimistehingud

4 389 170 kr.

KULUD 49 443 557 kr.

Tulud – kulud on tasakaalu viidud finantseerimistehingutega (s.o eraldus vabast jäägist 2 809 670 kr; laenu võtmine 2 157 000 kr; ja laenude tasumine - 577 500 kr.). Eelarve tervikuna avaldatakse valla kodulehel ja raamatukogudes paberkanalil.

Milline sai siis 2010. a eelarve? Statistiliselt ülalpidamiskulude järgi oleks tabel järgmine:

Haridus	39%
Sotsiaalne kaitse	14%
Vaba aeg, kultuur	14%
Valitsussektori teenused	13%
Majandus (teed, katlamaja...)	10%
Elamu-kommunaalmajandus	3%
Laenu tagasimaks	3%
Keskonnakaitse	2%
Reservfond	2%

Avalik kord ja tervishoid, mõlme suhe eelarvesse on alla ühe protsendi.

Tööjõukulu on üldiselt vähenenud kuni 10%. Õpetajate töötasu vähenes 4% (rakendatakse 1. aprillist). Tööjõukulu on kokku vähenenud 1,94 milj. krooni, võrreldes 2009. aastaga. Siin tuleb arvestada ka tööjõu liikumisega.

Majandamiskulud on kärbitud 5% ulatuses (mis ei sõltu otseselt lepingutest). Siiski on vahendid ka ette nähtud huvikooli kohamaksudeks 100% ulatuses, stipendiumifondi 75 tuhat, sünnitoetus endiselt 4000 krooni lapsele, nn eluasemetoetus 380 kr. kuus (kodukohast eemal õppijatele), ranitsatoetus 1000 kr. I klassi minejatele, toidukulu lasteaias 50% soodustusega, jms. Samas on valla kohustus koolide kohamaksude näol teistele omavalitsustele kokku üle 797 tuhande krooni. Kõik selline lastele ja noortele suunatud teenus-toetus moodustab kokku üle 1,5 milj. krooni. Eakamale elanikkonnale, samuti töö kaotanutele mõeldud sots. toetused kokku on üle poole miljoni krooni, koosneb see puudega inimeste ja nende hooldajate toetusest (sots. komisjoni otsustada), matusetootusest 2000 krooni (riik enam ei toeta) ja toimetulekutoetusest (riigi poolt).

Investeeringud aga on sel aastal soliidsed, kokku 27,39 milj. krooni. Kaks projekti on Euroopa Liidu rahadega kahasse – jätkuv sots. keskuse 22,39 milj. ja soojatrasid ehitus 1,71 milj. krooni. Teedesse investeeritakse 587 tuhande krooni eest (vahemärkusena, 621 tuhande krooni eest on sel talvel tehtud lumetõrjet ja Eestimaa Oma-

valitsuste Liit taotleb omavalitsustele riigireservist vahendeid juurde erakorralise talve puhul). Veel on üks projekt, nimelt PRIA projektiga saadi pea 332 tuhat krooni Hellamaa Külakeskuse köögi renoveerimiseks ja seadmetele, valla poolt lisaks 200 tuhat. Üldse panustab vald investeeringuteks oma vabadest vahenditest 2,65 milj. krooni.

Laenud: kavatsetakse saada kahele eespool juba mainitud objektile (sots. keskuse ehituseks 1,3 milj. ja sooja trassidele 0,857 milj.) kokku 2,157 milj. krooni. Üldiselt on valla laenuid kontrolli all ja üle laenuid ei ole. Järgmised kolm aastat on laenude tagasimaksimine praegusest umbes 200 tuhande võrra suurem. Tulebki siis vähem investeerida, sest kellele investeeritakse, kui elu ja elamine vahepeal ära kaotada. Siinkohal tahangi tugineda ühele eelarvestamise põhimõttele ja ka talupojamoistusele. Just viimane termin käis eelarve menetlemise käigus palju läbi, et investeeritakse säästudest. Meie valla eelarve on üles ehitatud teisiti. Aga meil on olnud palju kehvemaid aastaid ja küllap tuleme ka sellega toime.

Lea Valk
pearaamatupidaja

Kanged muhulased

Kolmandat korda toimus muhurmurdeliste lugude võistlus. Seekord olid oodatud lood Muhus elanud tähelepanuväärsetest inimestest ning nende elujuhtumistest. Selle teemaga rinda pista sõandanud osalejaid oli varasemast arvuliselt vähem, kuid tööde maht lehekülgede arvu ja sisukuse osas kindlasti eelnenud võistlustega samaväärne.

Murdevõistlusest tehti kokkuvõtteid ja tänati osalejaid Hellamaa Külakeskuses emakeelepäeval. Esimese koha vääriliseks pidasid auhindajad Kabalotsi tööd - selle nime taha peitis ennast Varju Vassa: "Mida silm näinud ja kõrv kuulnud". Teise koha sai Topsisik e Panga-Juri Irma: "Punni ranna meeste värgid". Kolmanda koha peale tuli Külakingsepp e Kaegu-Tähvena Juta: "Koolielu Mihkli jõulupühad". Eripreemia sai Matsi Peeter lauluga "Rihva Lisa tuhlivõtt".

Järgmise murdevõistluse teemadeks on jätkuvalt kangete muhulaste teema ja kirjutada võib ka sellest, kuidas ennevanasti ühte või teist tööd tehti. Aega on tuleva aasta Tooma Juhani sünnipäevani.

Kadri Tüür ja Irena Tarvis

Tuulikute 140. juubel

22. veebruaril tähistasid Muhu juurtega vennad Tuulikud oma 140. juubelit. Juubilare peeti südamlilikult mees Saaremaa pealinnas Kuressaares ja veidi varem (17. veebruaril) Tallinnas. Kirjanike maja musta laega saal oli puupüsti täis nagu kirjanduslike kolmapäevade parimail aegadel. Austamisele oli tulnud nii prominente kui ka lihtrahvast: riigikogu liikmeid eesotsas Ene Ergmaga, kirjanikke, ajakirjanikke, sõpru ja tuttavaid ning lihtsalt lugejaid, kellele Tuulikute looming on korda läinud.

Austamisõhtut juhtis tuntud tõlk Toivo Tasa. Kirjanike Liidu poolt tervitas juubilare Karl-Martin Sinijärv oma lahutamatus kirjus kampsunis temale omase huumoriga. Ülo Tuulikust rääkis pikemalt literaat Aksel Tamm, kes rõhutas eriliselt tema esseistlikku meisterlikkust. Tammele omase meistervestleja säraga andis ta võimaluse veelkord mõtiskleda meie lähiajaloo ja hetkeseisu teemadel, käsitledes põhjalikult Ülo Tuuliku esseed "Valetamise alandav

Järg lk 6

Haridus- preemia

2009

Linda Vapper

Mille poolest oli 2009. aasta Sinu jaoks eriline?

Lõpetasin oma 56. tööaasta. Alustasin Leisi koolis 1953 ja järgmisel aastal tulin sealt Liivale. Vahepeal õpetasin Piiri koolis. Ma ei ütle, et olin Muhu koolis armastatud, aga hoitud küll. Piinlik, et nii kauaks jäin.

Mis teemad Sind haridusvaldkonnas kõige enam põletavad?

Häirib see, et kõik käib arvutiga, tehakse palju kirjalikke töid ja laste suulisele väljendusoskusele ei pöörata enam nii palju tähelepanu. Ma ei saa televiisoritki vaadata, ilma et kellegi väljendusviisi kõrva ei kraabiks. Teinekord ei jõua arugi saada, millest jutt käib, sest see, kuidas räägitakse, on nii kole.

Millega rahul oled?

Hea meel, et noored inimesed ametis. Elu läheb edasi.

Millest Sa unistad?

Et mu lastelastel hästi läheks. Ise elan päev korraga, ei muretse millegi pärast ega lase palju endasse. Lapselapsi on mul neli, vahel saame kokku, suvel küll rohkem. Helistame.

Kuhu poole on Muhu Sinu arvates teel?

Loodame, et paremuse poole. Sellele küsimusele ma kahjuks ei oska vastata, aga mul tuli veel meelde, mis mind häirib.

Räägitakse, et muhulane ei võta võõrast omaks. Tahaksin küsida, kui palju neid inimesi on, keda ei ole Muhus omaks võetud? Ma olen siin 56 aastat elanud, kordagi pole tundnud, et mind omaks poleks võetud. Muhusse on palju inimesi juurde tulnud, ehk isegi pooled, näiteks ka Viira külas on enam-vähem pooleks. Mina sellega nõus ei ole, et muhulane võõrast omaks ei võta. Võiksin sadu näiteid tuua, kes on kõik omaks võetud. See oleneb ikka kõigepealt inimesest endast.

Telefonitsi saadud vastused märkis üles **Anu Pallas**

Aasta tegu 2009

Lõunaranna sadama taastamine Muhulasele vastab Olaf Orgse (fotol).

Mille poolest oli aasta 2009 eriline?

Suutsin 2009. a lõpule viia Muhu Lõunaranna sadama taastamise. Olen suur merendusesõber ning toimiv sadam on olnud mulle aastaid tõsiseks väljakutseks ja unistuseks.

Mis teemad selles valdkonnas kõige enam põletavad? Millega rahul olete?

Eks põletavaim probleem pikas perspektiivi on sadama ülalpidamiskuludega seonduv. Teadupärast pole see majanduslikult tasuv tegevus ja toetub põhiliselt entusiastmiele. Rahul aga olen, et lähikonda tekib teisigi külalissadamaid, mis on aluseks sellele, et tuleb rohkem mereturiste. See on kõigile väga kasulik. Ühe sadama pärast mereturist ei tule, ta vajab sadamate võrgustikku. Ühes kohas kaua ei viibita ja arvestatakse, et saab ca 5-6 tunniga juba järgmisesse sadamasse. Sinnamaani aga on veel pikk tee.

Tulevikuplaanidest või – unistustest?

Üritan oma kogemused rakendada Muhu mere- ja väärsturismi arengusse. Välistatud pole ka kalandus. Tore oleks taastada nt noorte meremeeste laagrid, purjetamiskool lastele. Plaanis on ka pakkuda purje- ja teiste paatide talvehoiuvõimalusi ning paadi- ja laevamootorite remonditeenuseid.

Kuhu poole on Muhu teel?

Tore oleks, kui Muhu oleks oma tegemistes jätkusuutlik. Kahjuks kolivad noored saarelt, sest tööd saarel napib, rahvaarv väheneb hirmuäratavalt. Eriti oluline on naiste tööhõive. Aitaks süsteemne tegevus töökohtade loomisel. Ma ei pea silmas siin sotsiaalseid töökohti ega ka eelarvelisi ametikohti, mis pole pikas perspektiivis mõistlikud. Töökohtade loomiseks tuleb investeerida. Protsess on väga kallis ja pikaajaline. Valikud aga puuduvad.

Kultuuripreemia 2009 – INEXTEX projekt

Püüan vastata projektis osalejate seisukohast, sest minu isiklik panus selle asja õnnestumisse oli piltlikult öeldes julgus võtta vastutus ja terve hulga inimeste eesotsas tundmatu kohas pea ees vette hüpata. Europrojektis osalemise kogemust polnud ju meil kellelgi. Suurema osa põhilisest sisulisest tööst tegid ära **Eda Maripuu** ja **Anu Kabur**, vabatahtliku projektilaiendajana **Asta Sepp** ning projekti jäädvustajana **Mai Meriste**.

Mille poolest oli aasta 2009 eriline?

INEXTEX projektile oli 2009. aasta viljade noppimise aeg. Projekt ise algas tegelikult juba 2007. aasta sügisel ning ettevalmistavaid seminare peeti 2008. aastal. Siis hakkas peale ka kohalik katsekursus. 2009. aastal toimusid nii esimese kui teise kursuse osa näitused Muhus, samuti projekti suur

lõpunäitus Ungaris. Mitmed projektis osalejad said võimaluse oma silmaga näha Rootsi ja Ungari käsitööpärandit ja tänapäeva. Usun, et nende muljete mõju ulatub kaugemale kui 2009. aasta.

Mis teemad selles valdkonnas kõige enam põletavad? Millega rahul oled?

INEXTEX projekti valdkonnaks on käsitöö, milles minul isiklikult väga suurt kaasaraakimise oskust ei ole – samas olen veendunud, et Muhu käsitöö eluvõimelisuse ja läbilõõgi pärast muretsema pole vaja. Teisalt on see projekt seotud muuseumide arendamisega elukestva õppe keskkondadeks. Muhu Muuseumi edasiste arengute osas olen murelik.

Tulevikuplaanidest?

Kultuuripreemia määramine INEXTEXi koostööprojektile oli

väga meeldiv tunnustus, aga tekitas kohe ka probleemi: kuidas toimida preemiarahaga, et sellest kõige rohkem kasu oleks? Projektis osalejad otsustasid ühise arutelu tulemusena, et kasutame selle summa reisikulude katmiseks, et minna novembrikuus Helsingisse tutvuma sealses Kultuuride Muuseumis hoiul olevate Muhust pärit esemetega ja osalema Mardilaadal.

Kuhu poole on Muhu teel?

Ma ikka tahaks luota, et Muhu äi oju lähemal aal ühesegid suunda, vaid jääb ikka sõnnasamase oma vana kohja piale. Ja et sii ikka pissikeste elu eetsi aetse. Muhu põle kampaanjade koht, sii tuleb tassakeste toemeta. Mo iest soavad paergused vallaisad ja -emad sest isegid päris easte aru.

Muhulase küsimustele vastas
Kadri Tüür

Spordiaasta 2009

2009. a algas suurepäraselt, kui suutsin 16. jaanuaril võita oma esimese Eesti meistrivõistluste kuldmedali, seda kõrgushüppes (1.79 m). Hea vormi suutsin ära kasutada ka kaugushüppes, kus teenisin pronksmedali (6.08 m).

Pärast edukaid võistlusi alustasin ettevalmistusi kuu aja pärast toimuvaks 7-võistluseks, sest mitmevõistlus on mulle alati kõige meelepärasem ala olnud.

Ootasin kohta esikolmikus ning see soov täituski, pealegi läks nii hästi, et suutsin võtta ka sellel alal B-klassi kuldmedali. Juba pärast neid kahte võistlust võis aasta lugeda kordaläinuks! Kevadel ja suvel oli mulle heaks treeningkaaslasteks Koit Simso. Tänu tema kogemustele ja tehnilistele oskustele sain spordis palju uusi teadmisi.

Suve saabudes oli vorm paljulubav ja sihid kõrged, kuid ma vigastasin end tõsiselt jaanipäeva paiku vahetult enne suvise hooaja algust ega suutnudki jalga järgnevate kuude jooksul terveks ravida. Alles septembris võisin jälle kergendatult öelda: "Nüüd on kõik taas korras."

Ma olen võrdlemisi realistlik inimene ja võtan sporditegemist aasta-aastalt, s.t püstitan eesmärged ühe aasta kaupa, aga samas pean tunnistama, et vahel ikka unistan suurtele tiitlivõistlustele jõudmisest. Oleks ju uhke tunne võistelda näiteks 2016. a suveolümpiamängudel Rio de Janeiros koos teiste Eesti koondislustega...

Suured tänusunad tahaksin öelda oma treeneritele Andres Laiemale, Milvi Vissile ja ka oma perele!

Rauno Liitmäe

Takuste pükstega poisike põngerjas

Takuste pükstega poisike põngerjas, kuidas ma mängisin Tualismäe all. Liiueldes ohtudest läbi kui angerjas maailma ahmisin mõlemil käel.

Armsam mul teistest koht Tualismäe küngastel, sinna ma jooksin, eal mahti ma sain. Sõuda kord kaasa neil pilvede rüngastel, teisel pool metsi ilm veetlev ja lai.

Metsade taga nüüd olen ma rännanud, maailmas avaras astund mu jalg. Tuult olen tallanud, tühjuses jännanud, mälestus lapseest ainus on veel.

Sooviksin uuesti takuste pükstega joosta kui kunagi Tualismäe teel. Kuulsus ja rikkus – ei ole neist ühtegi mulle, mis asendaks kodused leed.

Vassili Kase laul
Nuudi Inna võistlustööst

Muhu Muuseumis on kiired päevad

Kevad toob meile palju kooliõpilasi, kes soovivad muuseumitarkustest osa saada.

Käsitöötundides põhikooli tütarlastele õpitakse kraasimist, ketramist, kangakudumist, tikkimist ja paelapunumist. Lihtsamaid puutöid võivad õppida nii poisid kui ka tüdrukud.

Vanemate klasside õpilased Leisist, Orissaarest, Saaremaa Ühisgümnaasiumist ja Kuresaare Gümnaasiumist kuulavad ettekandeid vanadest pulmakommetest ja nende seotusest tänapäeva pulmaga. Otsime vastuseid küsimustele: miks pulmi peetakse? Milliseid töid pidid oskama pruut ja peig, et uute sugulaste ees mitte häbisse jääda? Milliseid mängugiiti ja milliseid tantse tantsiti? Miks peab pulmas kinni pidama kindlatest rituaalidest ja kommetest? Millised need on? Pakume noortele palju huvitavat teavet ja praktilist tegevust.

Muuseumitund on heaks ettevalmistuseks eeskätt neile noortele, kes korraldavad koolides nn lennupulmi. Aga muidugi mitte ainult! Pulmavanemana olen kohtunud noorpaaridega, kes väidavad, et nad ei ole kunagi pulmas käinud ega tea pulma korraldamisest midagi. Ehk saavad nüüd vähemalt ettekujutusel?

Erineva temaatikaga muuseumitunnid (kokku 11) on mõeldud nii keskmisele kui ka vanemale koolileale. Ka noortele peredele kuluks ära näiteks sellised teadmised: kust saab Muhus korjata taimi, millega lõngu värvida või ravitseda? Mis taimed need on? Kuidas vanasti pesu pesti? Kuidas valmistada muhu roogasid?

Muuseumitunnid on teemade kaupa meie koduleheküljel. Õpihimuline peab arvestama vähemalt ühenädalase ettevalmistamisega. Grupp võiks koosneda 10-20 huvilisest.

Aprilli lõpupoole võõrustame maakonna käsitööõpetajaid ja vabariiklikest käsitööpäevadest osavõtjaid.

Lea Kuldsepp

Palju õnne, kallid Liidi!

Mis on õnn? Arvan, et eelkõige on see tervis, mida peetakse kullast kallimaks ja selle nimel oled Sina tegelenud 46 aastat. Polegi vist Muhus ühtegi kodu, kes ei oleks Sinult meditsiinilist abi saanud, olgu see siis kodune sünnitus, trauma, äge nakkushaigus, närvipõletik või ükskõik milline häda. Aastast 1943 oled iga ilmaga risti-põiki meie saare läbi käinud küll jalgsi, jalgratta, võrri või hobuveokiga. Sind võib nimetada kangelaseks. Imetlusväärseid seiku Sinu elutööst on mõnus kuulata ja sellest võiks kirjutada raamatu.

1989. aastast jäid pensionile, kuid mitte koduseks. Olid harjunud inimeste eest hoolitsema ja nii osalesid Sa 15 aastat tegutsenud Muhu Katariina koguduse diakooniarühma töös. Olid ikka esimene, kes tuli õppusele, kiriku hoogtööpäevale, iseseisvuse algaastail raskustesse sattunud perede abistamisele, välisabi jaotamisele, eakate inimeste sünnipäevade tähistamisele, kohvilaua jaoks sidrunikoogi küpsetamisel

Diakooniarühm külas koguduse vanima liikme Alviine (97 a) juures. Paremalt teine - Liidia Sander.

või käsitööde kogumisel ja saatmisel välismaale, et abiraha koguda.

Lisan siia Tartumaa praosti Joel Luhametsa sõnad viimasest Eesti Kirikust: "Diakoonia on töö, mis saab alguse tunde, et meid

armastatakse ja et Jumal meie eest hoolitseb. See äratundmine sünnitab soovi teisi teenida sõna ja teoga."

Sellega oled Sina toime tulnud. Sära veel kaua meie keskel!

Inna ja kõik Sinu mõttekaaslasel kirikust

Tuulikute 140. juubel

Algus lk 3.

kergus" (Vt *Postimees*, 16.5.2009). Jüri Tuuliku loomingust tegi omamoodi huvitava humoristliku ülevaate meie üks säravamaid humoriste Toomas Kall. Lätist oli kirjanikke õnnitlemas tuntud tõlk ja diplomaat Anna Zhigure, kelle sõnul lätlastele on vennad Tuulikud tuntud ja armastatud ning sõna *tuulikud* on eestlaste sünonüümiks. Katkendeid vendade loomingust esitasid tuntud headused näitlejad Arne Üksküla ja Roman Baskin.

Ainu Kään

Toimus õpioskuste olümpiaad

5. märtsil Kuressaare Gümnaasiumis toimunud algklasside (3.-4. klassid) õpioskuste olümpiaadist kirjutas 10. märtsi Meie Maas Meelis Kaubi:

3. klasside arvestuses võitis esikoha - Muhu Põhikool (Katarina Keerd, Kaire Looris, Kristiina Veskimeister, Gariina Kudritskaja; õpetaja Tiina Tuulmägi). Olümpiaadist võtsid osa 18 kooli 4-liikmelised võistkonnad, kokku 136 õpilast.

Muistsed muhulased pajatavad

Piia Vinkel

Aarne Vinkel, sel ajal 40-aastane, jutustas:

Kaali järve tekkimine

Praeguse Kaali järve kohal olnud ennevanasti mõis. Mõisnikul olnud hulk lapsi. Nendest tahtnud vanem poeg oma noorema õega abielluda. Kirikuõpetaja olnud nõus ainult mõisas laulatama. Kui kirikuõpetaja koju sõitnud, keelanud ta kutsaril selja taha vaadata. Kutsar aga vaadanud siiski selja taha, mispeale mõis ära vajunud. Jäänud ainult sügav auk, mis rahva arvates on põhjatu (nii sügav, et põhja pole leitud).

Kammermuusikasünnidmused

1. aprillil toimuvad Saare- ja Muhumaal kaks kontserti MTÜ Muusikasõprade Seltsi korraldatavast sarjast "Kammermuusika mõisakoolides". Kavaga "Romansid. See oli vara kevadel..." esinevad metsosopran Merle Silmato ja pianist Diana Liiv. Kontserdid toimuvad **kell 12.00 Pädaste mõisas** (seda kontserti toetab ka Muhu jaanalinnufarm) ning **kell 14.00 Kaali mõisas**. Kavas on valik Rahmaninovi ja Tšaikovski rikkalikust laululoomingust ning klaveriteostest.

Raske on leida muusikaajaloost midagi veel romantilisemat ja hingestatumat kui vene romansid ning Rahmaninovi ja Tšaikovski looming on siin esirinnas. Neis lauludes on lausa kehastunud Vene Hing, mis kaebleb ja kahetseb, juubeldab ja kannatab, valutab terve maailma pärast südant ja ometi naudib põhjani oma hingevalu – ning tahab oma suuri tundeid häbenematult kõigiga jagada. Ikka on siin peategelaseks värske armastus, hüljatud armastus, igavene armastus, vastamata

armastus, kodumaa-armastus ja kõik muud armastused, näpuotsaga sekka religiooset vaimustust või kibestumust. Kummalisel kombel ei mõju see kõik siiski sugugi ülepaistatult ega ebausutavalt, vastupidi, see on erakordselt siiras ja sugestiivne muusika. Tšaikovski "Aastaajad" on üks armastatuid looduseemalisi klaveritükkeid ning kuulsad kevadised palad sellest võivad pakkuda äratundmisrõõmu ka noorimatele kuulajatele.

Merle Silmato on lõpetanud G. Otsa nim. Muusikakooli, EMTA ja Sibelius-akadeemia. Merle on osa võtnud arvukatest meistrikursustest, konkurssidest (III preemia 2001. aasta Klaudia Taevi nim. konkursil) ja esinenud sageli ka välismaal. Aastatel 2004-2006 ja alates sügisest 2007 töötab Silmato Soome Rahvusooperis. Ta on ka Rahvusooper "Estonia" külalis-solist. Aastal 2008 esines operifestivalil Prantsusmaal (Opera de Baugé). Merle repertuaari kuulub hulgaliselt ooperirole, ent ta laulab meeleldi ka kammermuusikat.

Pianist Diana Liiv on esinenud solisti ja kammermuusikuna Eestis, Leedus, Rootsis, USA-s ja Soomes. Mitmeid kordi on ta esinenud ka orkestrisolistina (Longy Sümfooniaorkestriga Bostonis, Kaudnase Sümfooniaorkestriga (dirigendiks Pavel Berman) jt.). Peale klaveri mängimise on Diana Liiv kirjutanud ka kaks muusikalist lasteraamatut "Neli heldet haldjat" ja "Võluvitsa vägi".

Sarja „Kammermuusika mõisakoolides“ käivitas septembris 2008 noorte interpretide ühendus MTÜ Muusikasõprade Selts. Tegemist on tulevikku suunatud non-profit sarjaga, mille eesmärgiks on koolinoortele süstemaatiliselt klassikalist muusikat tutvustada, samuti anda maapiirkondade elanikele võimalus nautida kammermuusikat kaunites mõisasaalides ja elavas esituses. Kontsertide formaat ei ole üleüldiselt ametlik – alati on muusika kõrval ka juttu.

Kontserdid toimuvad kokku üle 20 mõisakoolis üle Eesti. Sarja kohta saab infot veebilehelt www.kammermuusika.ee

Parimate tutvustustega,

Kadri-Ann Sumera
MTÜ Muusikasõprade Seltsi
aseesimees

Muhu vägilasmuistendi sünnid (8)

Aarne Vinkel (1918-2006)

Pulmalised pruutkirstuga sõidavad mööda, nende kisa ja hõiskid segavad magaja und, Mart haarab pahameelega kivi ja lennutab selle rahirikkujale sellise hooga järele, et see poolenisti maasse vajub. Tuntakse KIRSTUKIVI nime all.

Must Mardi tassitud kive leidub Muhus veel mujalgi. Nii Tamsel Rahakivi, millel Mart raha lugenud, ja Painase karjamaal Rinsi kiriku tee ääres Pisaratekivi, kus Mare meest oodates istunud ja igavuse pärast nutnud. Mõlemal kivil on näha: ühel raha, teisel pisarate jäljed.

Kivari metsa kannab vägilane kokku terveid kivikuhje kavatsusega neist ehitada endale vihusaun, mis teadmata põhjusel ometi jääb teostamata ja kivid lamavad Kivaril tänapäevani.

Väikeväina Saaremaa poolsele kaldale otse vastu Nautseküla hakkab Must Mart kaevama põrgut, kuid vesi segab. Et vett kahe saare

vahel vähendada asub hiid Muhust laevateed läbi kaevama. Alustab Igaküla Ekuarust ja tahab selle läbi saare Ahendaninani välja viia. Töö ei meeldi taevale. Pikne lööb laeva põlema ja surmab Mardi. Nii jäävad mõlemad algatuses pooleli. Põri (Põrgu) madal, vesine heinamaa, asub aga veel praegu omal kohal, samuti kaevaja poolt hunnikusse loobitud muld, tuntud Kuutrimäe (Kuradimäe) nime all. Igaküla Ekuarus on aga näha laevatee, laeva ase ning masti auk. Samas asub ka Mustamardimägi, kuhu rahva jutu järgi Muhu muistne hiid maetud.

Esmakordselt ilmus muinaslugu Kanada eesti pagulasajalehes Vaba Eestlane (21. ja 23. X 1986, nr 78-79), teises trükkis kirjaniku jutukogus "Oli kord..." (Vancouver, 1988). Hiljem on muistendit Saaremaal korduvalt avaldatud, viimati eespool mainitud E. Naabri

kogumikus "Muistendeid ja legende Saare- ja Muhumaast" (Kuressaare, 1998, lk 69-71).

Nii on kõigi kolme Eesti suurema saare vägilase kohta ilmunud kirjanduslikud töötused: Peeter Südda "Väikene Vana varanduse vakk ehk Saaremaa vägimees Suurtõll" (Kuressaare, 1883; 66 lk), alates teisest trükist (Tallinn, 1889) pealkirjaks "Suurtõll, Saaremaa vägimees"; Elmar Vrageri "Leiger. Lugulaul Hiiumaa vägilasest" (kogus "Hiiumaa vägilasest" (1997, lk 5-31) ja Raissa Kõvamehe siin vaadeldud "Muhu vägilane Must Mart".

Kuigi R. Kõvamehe töötlus on kõige napim, ei tähenda see, et selle esteetiline mõju oleks tagasihoidlikum. Küll võiks Musta Mardi loo ulatuslikumalt välja arendada mõni tänapäeva autor kas või noorsooraamatuna.

Lõpp.